

Dt 30,15–20 Milé sestry, milí bratři, starozákonní oddíl určený na dnešní neděli, poslední neděli před začátkem postní doby, předkládá Božímu lidu výzvu k jednoznačné volbě. Hospodin skrze Mojžíše říká svému lidu: „*Předložil jsem ti život i smrt, požehnání i zlořečení; vyvol si tedy život, abys byl živ ty i tvé potomstvo.*“ (v. 19).

Aby člověk mohl správně učinit závazné rozhodnutí, potřebuje k tomu mít několik předpokladů. Především potřebuje znát důsledky své volby. Když se mám pro něco rozhodnout, potřebuju mít dostatek informací o tom, co mně tato volba přinese. Dále je potřeba, aby bylo skutečně z čeho vybírat, aby byly nějaké zásadní alternativy, tedy aby to, pro co se člověk rozhoduje, nebylo v posledku pokaždé variantou téhož. A potom také člověk potřebuje pro zásadní rozhodnutí dostatečnou motivaci, jinak nějaké jednoznačné a závazné rozhodnutí neudělá.

Všechny tyto předpoklady jsou v textu z 5. knihy Mojžíšovy naplněny. Důsledkům volby je zde věnována velká pozornost. Jsou vylíčeny v jasných protikladech: život – smrt, dobro – zlo, požehnání – zlořečení, dlouhý život v zemi zaslíbené, rozmnožení a potomstvo, tedy dobrá budoucnost – krátký život v zemi zaslíbené a brzký zánik. To jsou dvě zcela protikladné alternativy, tedy není to v posledku jedno.

A potom je zde také motivace pro konkrétní volbu. Tou motivací je kromě pozitivních důsledků správné volby také vztah k Hospodinu. Správná volba je vyjádřením a projevem lásky k Hospodinu. Tímto motivem celý oddíl začíná: „*Hleď, předložil jsem ti dnes život a dobro i smrt a zlo; když ti dnes přikazuji, abys miloval Hospodina, svého Boha...*“ (v. 15.16). A tímto motivem milování Hospodina také celý oddíl končí: „*Předložil jsem ti život i smrt, požehnání i zlořečení; vyvol si tedy život, abys byl živ ty i tvé potomstvo a miloval Hospodina, svého Boha...*“ (v. 19.20).

Vztah lásky patří mezi nejsilnější lidské motivace. Člověk mnoho věcí dělá nebo také nedělá z pohodlnosti, ze strachu, z nějaké touhy nebo potřeby, ale věřím, že nejsilnější motivací pro lidské jednání je vztah lásky a právě ten je zde hned dvakrát uveden.

Asi obecně platí, že člověk se nechce k ničemu moc zavazovat, chce si uchovat svoji co největší nezávislost. Uzavírat pevné smluvní vztahy, ze kterých vyplývají závazky a jasné povinnosti, tomu se dnes, myslím, lidé snaží vyhnout ještě víc, než jak tomu bylo v minulosti. Možná dokonce, že pro někoho patří nezávislost mezi jeho nejvyšší životní hodnoty. Myslím, že se to dlouhodobě ukazuje např. na tom, jak u nás klesá počet uzavřených sňatků. Počet uzavřených sňatků v roce 2024 byl v ČR druhý nejnižší od roku 1918, hned po roce 2013, kdy bylo sňatků uzavřeno ještě méně než v roce 2024. S tím souvisí také radikální pokles porodnosti, protože vychovávat dítě představuje velký a dlouhodobý závazek. Jistě, ne každý, kdo nevstoupí do manželství, to udělá kvůli tomu, že si chce uchovat svou nezávislost. Těch důvodů může být celá řada, ale patrně ten pokles uzavřených sňatků souvisí také s celkovým poklesem ochoty smluvně se k něčemu vázat. A právě o takovéto závazné volbě je dnešní biblický oddíl. Hospodin v něm předkládá svému lidu dvě zásadní alternativy a říká jim, pro co se mají rozhodnout. „*Předložil jsem ti možnost života ve vztahu lásky a poslušnosti vůči mně anebo se tvé srdce ode mě odvrátí a nebudeš mně poslouchat, ale dáš se svést a budeš se klanět jiným bohům a sloužit jim.*“ Jsou jen tyto dvě možnosti, jen tyto dvě cesty a ty si jednu z nich vyber. Mojžíšův nástupce Jozue to Božímu lidu před svou smrtí zopakuje velmi podobným způsobem (Joz 24,15).

Téma dvou cest se objevuje také v Ježíšově kázání na hoře. Ježíš zde říká: „*Vejděte těsnou branou; prostorná je brána a široká cesta, která vede do záhuby; a mnoho je těch, kdo tudy vcházejí. Těsná je brána a úzká cesta, která vede k životu, a málokdo ji nalézá.*“ (Mt 7,13–14). Jsou jen dvě cesty: široká a úzká. Široká vede do záhuby a úzká vede k životu.

Dnešní člověk, když to slyší, tak se mu to může jevit jako příliš černobílé. Může mít dojem, že před ním nejsou jen dvě cesty, široká a úzká nebo jen cesta s Hospodinem a cesta s jinými bohy. Proč by měly být jen dvě možnosti? Jen dvě zásadně odlišné alternativy? Je před námi jen široká nebo úzká cesta? Není také nějaká střední cesta? V antické filosofii bychom se setkali právě s tím, že nejlepší je ta střední cesta: *Aurea via media* – zlatá střední cesta. Ne jenom A nebo B, ale něco mezi, nebo obojí, od každého trochu.

Ze starozákonních příběhů víme, že přesně takto uvažovali také mnozí Izraelci. Uctívali Hospodina a současně s ním i jiné bohy. Nechtěli se rozhodnout jen pro jednu možnost, nechtěli vsadit všechno jen na jednu kartu. Názorně to vyniká v příběhu proroka Elijáše: *Elijáš všemu lidu řekl: „Jak dlouho budete poskakovat na obě strany? Je-li Hospodin Bohem, následujte ho; jestliže Baal, jděte za ním!“ Lid mu neodpověděl ani slovo.* (1Kr 18,21).

Eliáš lidu předkládá v podstatě stejnou výzvu, jako je ta v 5. knize Mojžíšově. Lid poskakuje na obě strany, tedy slouží Hospodinu i Baalovi. A Eliáš, když je s tím konfrontuje a říká jim, vyberte si jednu možnost, koho bude uctívat, tak lid mlčí. „Neodpověděli mu ani slovo.“ Nechtějí se rozhodnout jen pro jednu možnost. Zlatá střední cesta, poskakovat na obě strany. Taková akorát cesta, ani moc úzká, ani moc široká. Možná, že právě tady se ukazuje zásadní problém člověka, který se nechce vázat jen jednou možností. Hospodin je sice fajn, ale jiní bohové přece můžou být taky fajn. Tato nechuť vázat se jen jednou možností není až problém dnešních lidí, to je postoj, který se v Božím lidu opakoval.

Ježíš říká v knize Janova Zjevení: „*Vím o tvých skutcích; nejsi studený ani horký. Kéž bys byl studený anebo horký! Ale že jsi vlažný, a nejsi horký ani studený, nesnesu tě v ústech.*“ (Zj 3,15.16). Vlažnost se někdy chápe tak, že člověk byl ze začátku pro něco nadšený, hořel pro tu věc a časem jeho zájem ochabl, ochladl, zvlažněl. Ale to není tento problém. Tady nejde o to, že křesťané, kterých se to týká, ztratili svoji prvotní lásku k Bohu. Vlažnost tady není vychladlá láska, vlažnost je mix jejich postojů. Jako když si pustíte z kohoutku zároveň teplou i studenou vodu, tak vám poteče vlažná. Ani jenom horká, ani jenom studená, ale od obojího trochu. A jaký je výsledek? Nám to může připadat jako příjemně vlažná voda, ale Ježíš říká: „*Nesnesu tě v ústech.*“ Vznikne z toho v posledku něco nechutného.

Milé sestry, milí bratři, ve středu začíná postní doba. Postní doba nám nabízí, abychom aktivněji přemýšleli o našem vztahu s Bohem. Proto mně připadá volba textu z 5. knihy Mojžíšovy pro dnešní neděli velmi příhodná. Na jeho základě si můžeme klást otázky: Je náš vztah s Bohem jedinečný? Je výlučný? Je to vztah důvěry a lásky? Nemáme vedle Hospodina ještě někoho nebo něco, co pro nás představuje srovnatelnou autoritu? Platí pro nás stále to, že milujeme Hospodina, chodíme po jeho cestách a dbáme na jeho přikázání?

Hospodine, děkujeme, že ti na nás záleží a že o nás stojíš. Chceš, aby s námi bylo dobře, chceš naši dobrou budoucnost a ukazuješ nám, na čem záleží. Pomož nám být ti věrní. A.